flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Novembre del 2012 * núm. 408

En aquest número:

* Editorial: Llibertat d'expressió
* L'exercici de l'autoritat (Jeroni Llambias)
* Anècdota i Fotografies antigues (Pau Quina)
* Dèiem, Madrid ens roba i Conferència de Pere Morey (Tomàs Martínez)
* Jugar a tirar pedres i Lectures referides (Guillem Pont)
* Concert de santa Cecília i Una cova sense estrella (Ignasi Umbert)
* Nota de premsa i Això no pot quedar així (Plataforma pel tren de L0levant)
* València: la Mallorca que vol el PP (Joan Gomila)
* Els Trescadors van als miradors de s'Arxiduc (Aina Salas i Maria Eugènia Jaume)
* L'Institut Ramon Llull i Crònica informal (Josep Cortès)
* Tertúlia de cafè (Joan Roig)
* Els alumnes de l'escola Mestre Guillem Galmés sembren pins al coll d'Artà
* El temps de novembre (Mateu Rigo)

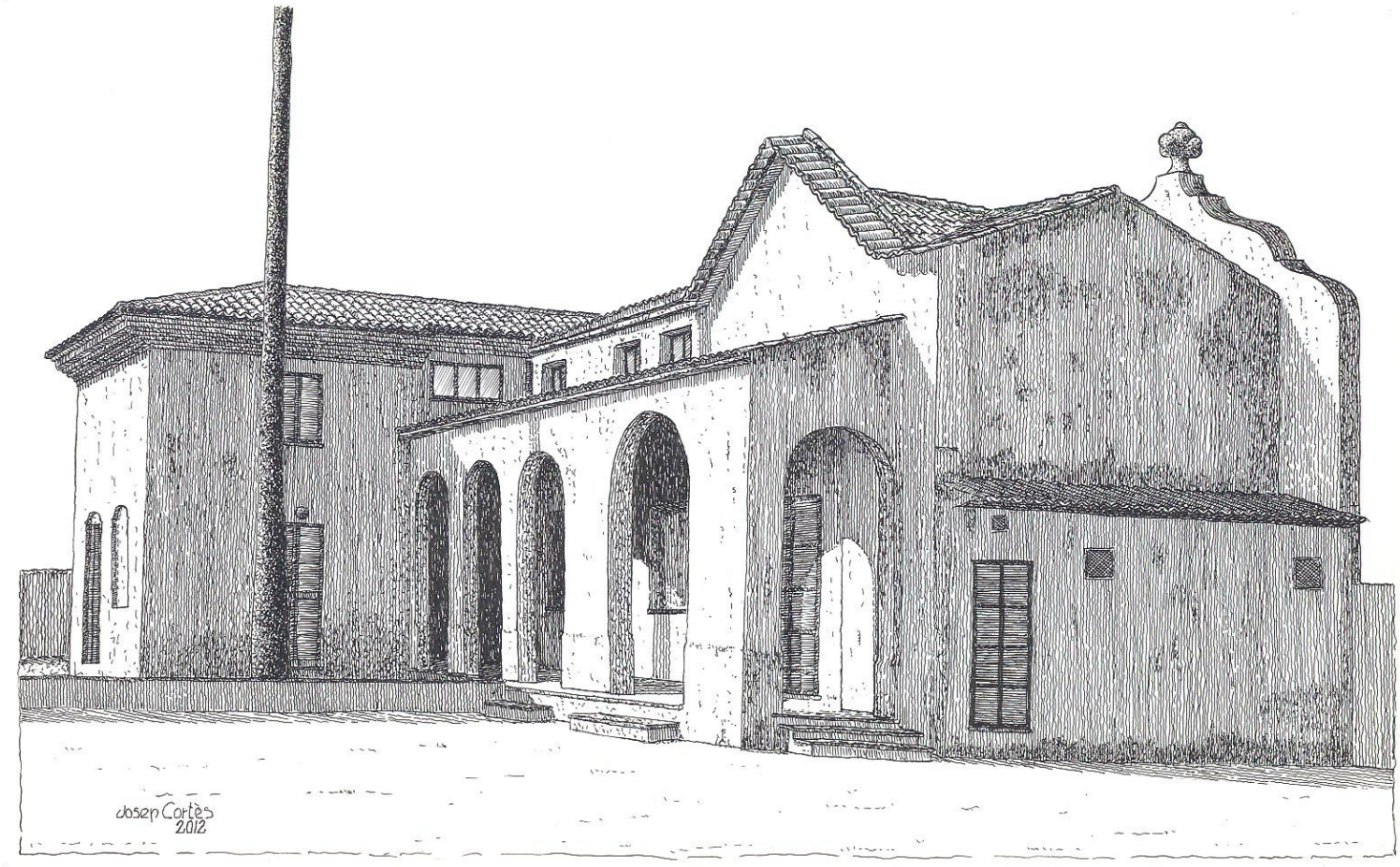

L'Escola Nova

Llibertat d'expressió

El Govern del Partit Popular ha redactat un borrador de Llei de símbols en el qual es reserva el dret d'utilitzar la bandera i l'escut oficials de les Illes Balears, per la qual cosa podrà multar entre 3.000 i 12.000 euros totes aquelles persones o entitats que els facin servir per motius ideològics o publicitaris. Fins i tot hi ha un article en el qual també fa extensiva la prohibició a les "imitacions", fent clara referència a la senyera quatribarrada. Davant aquest despropòsit se'ns ocorren molts comentaris, que van des de l'encollonament fins a la indignació, ja que es tracta d'un clar atemptat contra la llibertat d'expressió que no es veia des dels millors anys del franquisme.

Tot això s'emmarca dins la fertotge campanya que el Govern ha llançat contra la llengua i la cultura de les Balears, i que ha rebut el rebuig de ciutadans i institucions amb la col·locació del llaç amb les quatre barres. Què pretenen, aquests subjectes, que la gent no pugui portar senyeres a les futures manifestacions? Que els mestres que mostren cara per la llengua no portin el llaç? Que el retirin de les façanes de les escoles, ajuntaments, institucions i associacions? Que l'Obra Cultural Balear, el Constància, el *Baleares*, els Castellers de Mallorca, l'Associació de Comerciants d'Inca o el Grup Ciclista Sant Llorenç, per només posar alguns exemples, canviïn els seus escuts per no contradir la llei? Podrà portar el seu escut el Barça, quan jugui contra el Mallorca? També multaran els particulars que pengin senyeres o banderes mallorquines a les finestres de caseva el dia del Corpus? Si això no és fer el ridícul més espantós ja ens diran quin altre nom li posam.

El que és més que evident és que d'ençà que hi ha democràcia les Illes no havien tengut mai un Govern tan ferest com aquest, sobretot en el que fa referència a la cultura de les Illes. I ells es diuen "conservadors" i "populars", si no volen ni conservar allò que els llegaren els seus avantpassats i que el poble se'n cuida bé de conservar? Que en prenguin nota aquells que militen en aquest partit, perquè si no alcen la veu contra aquestes mesures en seran tan responsables com ells i el temps els passarà factura. Que no ho dubtin.

El Partit Popular ha tengut altres dirigents, però ni en Cañellas, en Soler o en Matas s'havien atrevit mai a proposar unes lleis que atempten tan clarament contra la llibertat d'expressió, un dret recollit a la mateixa Constitució i que ara pretenen controlar, en un desesperat i infructuós intent d'aplicar el pensament únic, el seu, el que hi havia abans que la gent exercís el dret a votar.

Però que no es facin il·lusions, que no ho aconseguiran, així com no ho va aconseguir en Franco durant gairebé quarantat anys de dictadura. La gent seguirà portant senyeres, llaços i posarà les quatre barres als escuts de les seves institucions o on li doni la gana, tant si els agrada com si no. No en mancaria d'altra!

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)
Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36
Correu electrònic: flordecard@premsaforana.cat
Telèfon: 971 569119
Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462
Domiciliacions: Antònia Galmés: 971 569471
Novembre del 2012
Número 408
Dipòsit legal: PM 765-1973
Edita: Associació cultural Flor de Card
Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)
Director: Josep Cortès i Servera
Consell de Redacció: Felip Forteza, Antònia Galmés, Guillem Quina, Joan Santandreu, Guillem Soler i Ignasi Umbert

Taula

Josep Cortès	L'Escola Nova	Portada
	L'Institut Ramon Llull	15
	Crònica informal	20
Jeroni Llambias	L'exercici de l'autoritat	3
	Defuncions	17
Pau Quina	Anècdota	4
	Fotografies antigues	6
Tomàs Martínez	Dèiem	4
	Madrid ens roba	5
	Pere Morey	17
Guillem Pont	Jugar a tirar pedres	8
	Una mente feliz	17
Ignasi Umbert	Concert de santa cecília	9
	Una cova sense estrella	13
Plataforma pel tren	Nota de premsa	10
	Això no pot quedar així	11
Joan Gomila	La Mallorca que vol el PP	12
Salas/Jaume	Els miradors de s'Arxiduc	14
L'escola	Donam vida al futur	16
Joan Roig	Tertúlia de cafè	18
Mateu Rigo	El temps de novembre	19
Forteza/Galmés	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors. De l'Editoral se'n fan responsables el director i el consell de redacció.

L'exercidi de l'autoritat

Jeroni Llambias

Un dia que dos dels deixebles de Jesús li demanaren ocupar els dos primers llocs, i en sentir-ho els altres deu s'indignaren perquè també volien els llocs preferents, Jesús aprofita per explicar-los com s'ha d'entendre l'autoritat i ho fa amb paraules com aquestes: "Ja sabeu que en totes les nacions, els qui figuren com a governants disposen dels seus súbdits com si en fossin amos, i els grans personatges mantenen els altres davall el seu poder. Entre vosaltres no ha de ser així: qui vulgui ser important, ha de ser el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, ha de ser l'esclau de tots". Així explica Jesús l'exercici de l'autoritat.

Jesús ens ve a dir: un pare o una mare de família no hauria de pensar i dir "Com que jo som el cap de família, ho farem així perquè vull. He dit així, perquè sí, i calleu! No tinc perquè donar explicacions a ningú."

I un polític no hauria d'actuar d'aquesta manera: "com que posseeixo els vots ho faré com convé als meus i als nostres resultats a les properes eleccions, independentment de les opinions i manifestacions del poble!

I un capellà, un bisbe, o un papa no hauria d'entendre l'autoritat així: "Com que l'autoritat som jo, en aquests i altres temes no tindrem en compte l'experiència de la comunitat ni el pensament d'uns o altres teòlegs.

Jesús diu: "Entre vosaltres no ha de ser així; qui vulgui ser gran que miri de servir". Mireu el Fill de l'Home, que no ha vingut a fer-se servir, sinó a servir els altres i a donar la vida, sense desentendre's dels problemes dels altres ni del sofriment de ningú". L'Evangeli ho ha resumit molt bé: "Qui vulgui ser el primer ha de ser el criat de tothom".

No podem oblidar que aquesta manera d'exercir l'autoritat no sempre ens surt de natural, fàcilment ens em decantem: a tots ens surt el dictador i l'autoritari que portem dintre. Aquesta manera evangèlica d'exercir l'autoritat només s'aconsegueix des d'una opció decidida que renovem cada matí, que repassem cada migdia, que examinem cada nit, i que mirem de mantenir amb un gran esforç i molta capacitat de sacrifici.

I una cosa més, per exercir l'autoritat com un servei, a la manera que Jesús explica a l'evangeli, no és suficient amb la bona actitud dels qui exerceixen un o altre càrrec dins el camp polític i eclesial, sinó que també farien falta moltes reformes estructurals i organitzatives molt més participatives i democràtiques, que facilitessin i obliguessin els dirigents a viure l'autoritat com un autèntic servei a la gent i a les comunitats. En aquest moment pot servir d'exemple del que no s'hauria de fer: el secretisme a l'hora d'anomenar bisbe d'un o altre lloc o prevere d'una o altra comunitat. O també l'actuació de molts polítics i partits que perquè han resultat elegits a unes eleccions es creuen amb el dret de fer el que volen, fins i tot prendre decisions que res tenen que veure amb el programa amb què es presentaren a les eleccions i pel qual foren elegits. Exercir l'autoritat com a servei suposa tenir en compte les correccions contínues que el poble expressa de moltes maneres I també seria necessari un canvi profund en l'actitud de tots aquells que actuen sempre des del servilisme i l'adulació, cercant el favor del qui pot ser l'ascendeixi si es manté en un evident estat d'afalagament continuat. Jesús diu: res de tot això.

Anècdota

Pau Quina

Per riure un poc (i per burlar-me de mi mateix) us contaré una anècdota real (i absurda) que em va passar en els meus primers passos com a picapedrer. Els protagonistes de la història són un servidor (que devia tenir uns 18 anys i feia el meu primer estiu a l'obra amb els Palers) i en Nofre Sancho (que era el meu cap).

Idò resulta que fèiem feina al carrer de la Fruiteria Sanxo o del mecànic Xesc (ara no record com es diu, però es troba situat devora la plaça del *Quesito*, perquè us en faceu una idea), quan en Nofre de sobte es va girar cap a mi i em va demanar quina hora devia ser.

Jo, tot confiat, li vaig dir que devien ser les 8.30 (tot això sense mirar el rellotge, només per intuïció) i ell va somriure i em va dir que no, que ja devien ser les 9 hores, hora d'anar a berenar. Jo, tot indignat, li vaig tornar dir que no, que era impossible que fos tan tard. I ell es veu que em va veure tan jovenot i tan llançat que va posar unes messions que eren les nou. Jo sense dubtar vaig acceptar: ens jugaríem el xopet de l'horabaixa.

Vaig anar fins a la meva bossa i quina sorpresa me'n vaig endur quan vaig descobrir que efectivament el rellotge marcava les nou en punt (ni un segon més, ni un segon manco). Empipat (la fúria adolescent) vaig acceptar la derrota, però que ja tornaríem a jugar. I efectivament, durant aquell estiu vaig desafiar en Nofre més d'una vegada, però el molt sempre endivinava de ple si eren les nou del matí.

Temps després em va confessar com s'ho feia: no tenia cap rellotge amagat, ni sabia mirar el sol com els pastors (tot això li havia atribuït per justificar les meves derrotes), simplement sentia la sirena de la fusteria de ca'ls Agostins, que precisament sonava (fluixet, però si t'hi fixaves se sentia) hora

d'anar berenar.

En resum, vaig pagar la novatada, però a favor d'en Nofre he de dir que després al bar, a l'hora de la veritat, mai em va deixar pagar-li cap beure, ans al contrari ell em solia convidar sovint.

Frase del mes: "L'experiència és una pinta que aconseguim quan ja som calbs" (Mao Tse Tung, poeta i polític xinès)

Dèiem

FA QUARANTA ANYS
Novembre de 1972

Exemplar número 10 de la revista. L'11 de novembre es presentava el llibre "Nu" de Jaume Santandreu.

La Junta Municipal, dia 11 d'octubre de 1972 autoritzà la distribució de 50.000 pessetes com a subvenció entre "La Veda", "CD Cardassar" i "Club Card".

FA TRENTA ANYS
Novembre de 1982

Revista número 76. 2000 pessetes valia l'enquadernació dels dotze números de Flor de Card de l'any 1982. També pujava els preus de subscripció en 12 pessetes mensuals, o sigui set cèntims d'euro.

71 milions de pessetes era el pressupost que presentava a aprovació el consistori de Sant Llorenç, o sigui un poc més de 425.000 euros.

Josep Cortès entrevistava Ignasi Humbert, que havia estat batle pel PSOE.

FA VINT ANYS
Novembre de 1992

Número 188. La portada de la revista anava dedicada a l'embelliment de Sant Llorenç amb la publicació de la següent glosa:

"Entre parets clivellades,
papers espelleringats,
cables d'electricitat,
persianes mal pintades
i rajoles espenyades,
no vos pareix que és urgent
un bon pla d'embelliment
que mos arregli es racons?
O passaran amb cançons
si ho deim a s'Ajuntament?

Guillem Pont dedicava la seva col·laboració "Gent de la nostra gent" a Jaume Galmés que havia guanyat el Premi de poesia jove Salvador Espriu. Pere Santandreu li feia una entrevista.

FA DEU ANYS
Novembre de 2002

Número 298 de la revista. A la portada una taca negra i les sigles del Partit Popular. La revista es feia ressò del desastre del Prestige que aquests dies es jutja.

Josep Melià Ques era el convidat a les Tertúlies del Molí d'en Bou. El polític tenia responsabilitats com a Conseller d'Ordenació del Territori.

En versió original, la Royal Shakespeare Company oferia a l'auditori sa Màniga "King Lear".

Tomàs Martínez

Madrid ens roba

Tomàs Martínez

Aquests dies, amb motiu del moviment independentista català, ha sortit a rotllo que una de les causes que fomenten la desafecció de Catalunya respecte d'Espanya és l'espoli fiscal a què es veu sotmesa Catalunya. Les xifres manejades han estat de 16.000 milions d'euros anuals, un 8% del PIB (producte interior brut). I les Illes Balears, com anam en aquest tema? Idò heu de creure i pensar, i pensar i creure que, segons les dades fetes públiques per l'Estat que corresponen a l'any 2008 (mai més s'han fet públiques altres dades), les Illes Balears aporten a l'Estat 3.190 milions d'euros que mai tornen. Això suposa el 14,2% del PIB (6,2 punts més que Catalunya!!!)

Altres dades, no oficials, consideren que des del 1995 al 2012 les Illes Balears hem aportat a Espanya 57.000 milions d'euros, o sigui prop de 3.500 milions d'euros cada any que han anat i no han retornat. Un 13% del PIB.

A Alemanya, per llei, cap länder, l'equivalent a la comunitat autònoma, pot aportar més d'un 4% del seu PIB a l'Estat. Sabeu quina seria la diferència per a les Illes Balears si s'aplicàs aquesta norma: en lloc de pagar 3.500 milions d'euros cada any en pagaríem 1.077, o sigui, que cada any podríem disposar per a educació, sanitat, benestar social i altres herbes de 2.423 milions d'euros extres.

Els pressuposts de la Comunitat Autònoma per l'any 2013 preveuen una retallada de 350 milions d'euros (un 10 % del que entregam a l'Estat). Si Espanya ens deixàs de cobrar durant quaranta dies, els pressuposts de les Illes Balears no haurien de sofrir cap retallada.

Els pressuposts de l'Estat per al 2013 contemplen les següents inversions, que varen ser publicades per Josep Cortès a Flor de Card:

Comunitat	Inversió	% / total	habitants	Euros/ habitant
Andalusia	1.632'84	15'3	8.424.102	193'82
Castella i Lleó	1.587'11	14'9	2.558.463	620'33
Galícia	1.309'08	12'3	2.795.422	468'29
Catalunya	1.262'30	11'9	7.539.618	167'42
Madrid	1.078'65	10'1	6.489.680	166'21
València	654'45	6'1	5.117.190	127'89
C.La Mancha	612'33	5'8	2.115.334	289'47
Astúries	426'07	4	1.081.487	393.96
Múrcia	408'56	3'8	1.470.069	277'91
Euskadi	350'36	3'3	2.184.606	160.37
Aragó	328'96	3'1	1.346.293	244'34
Extremadura	327'60	3'1	1.109.367	295'30
Canàries	269'54	2'5	2.126.769	126'73
Cantàbria	159'55	1'5	593.121	269'00
Balears	78'72	0'7	1.113.114	70'72
La Rioja	64'51	0'6	322.955	199'74
Ceuta	44'13	0'4	82.376	535'71
Navarra	25'34	0'2	642.051	39'46
Melilla	22'77	0'2	78.476	290'15

O sigui que, essent la comunitat autònoma que més doblers envia a Madrid, quan és hora de fer inversions Madrid ens dedica el 0,7% del total del pressupost de l'Estat per a inversions, mentre que a Andalusia hi dedica el 15,3%, a Castella i Lleó, el 14,9%, a Galícia, el 12,3, a Catalunya, l'11,9% i a Madrid el 10,1%. Però si no bastava per riure's de nosaltres, comprovam quan feim números amb la població que a les Illes Balears li toquen 70,72 euros per habitant, mentre que a Castella i Lleó n'hi destinen 620; a Ceuta 535 ; a Galícia, 468 ; a Astúries, 394 ;a Extremadura, 295; a Melilla, 290, ... està bé ser solidari, però una cosa és ser solidari i una altra ser beneit.

En poques paraules, no poden acabar el tren de Manacor a Artà perquè necessitam 100 milions d'euros, però poden fer l'AVE a Galícia per valor de més de 1.000 milions d'euros.

Mentrestant tenim la menor inversió en educació i en sanitat, el preu de la benzina és el més car de tota Espanya, les pensions són les més baixes de l'Estat

Amb aquests números ja podeu contestar la pregunta inicial: Madrid, ens roba?

ELS TRESCADORS
Sant Llorenç des Cardassar

FAR DE FORMENTOR

2e de desembre de 2012

Partida: a les 8 hores
Lloc: c/ Lepant
Dificultat:
Inscripcions: del 9 al 20 de desembre, indicant nom, llinatge i excursió al compte de:
Sa Nostra 2051-0141-91-1070001854
Preu: 11 €
Informació:
telèfons - 971 838 069 – 626 334 578
correu - elstrescadors@gmail.com

elstrescadors.blogspot.com

Continuam amb les imatges antigues de la família Mena. Primer de tot trobam vestides de pageses a Antònia Mena i Àngela Castella. Després a Maria Bulla i Francisca Mena.

A continuació tenim l'església ben enramellada i a l'escola un bon grapat de persones. De dalt a baix: a darrere hi ha la monja Solaies, na Margalida i Joana Canyeta, ?, Margalida Mena, ?, Antònia Barbota, ?, ?, ?, Maria Salora, una Ordines i na Catalina Vellaca. La resta no els coneixem.

També tenim una estampa de la Banda de Música de principis del segle XX. Sols hi

coneixem tres germans: el repadrí Meneta, el de la 1a fila de davant; padrins de ses Solaies del carrer Major i d'en Llocià, el 2n de la fila de davant i el 6è de la fila d'enmig.

També trobam la família de ca na Mena dins el corral de ca seva , a la carretera d'Artà (avui és Mossén Galmés, núm. 40). Igualment és una fotografia dels anys 20 i només hi falta una filla que aquest dia no hi era.

I continuam als anys 20 amb la carretera d'Artà. El carro està per damunt de ca ses Comisses. No coneixem tota la gent, però hi ha part de la família de ses Menes.

Un poc més tard, al 1937: Antònia Mena i Biel Teuler. Del mateix any: Margalida i Francesca Menes.

Per acabar:

-Els quatre germans l'any 1937: Margalida, Francesca, Antònia i Biel.

-Na Tonina Mena i Antoni Teuler amb tres dels seus fills i la mare (1940).

Pau Quina

Jugar a tirar pedres

Guillem Pont

Dia d'estiu, potser finals. No em refio de la memòria, tan sols veim i recordam el que volem veure i recordar. Hora imprecisa, però entre les tres i les cinc; sol de justícia, les ovelles i els senyors encara sesten. El cel ben clar, cap núvol; ni un d'aquells "emmacarronats" de Mn. Galmés ni un d'aquells cotonosos o de pinzellada. Res, cel net. En aquesta hora diàfan i blanquinós motivat per la forta claror del Sol, un astre que, pel que diuen, ens condiciona molt més del que pensam, si fins i tot, és capaç de fer obrir les flors de cama-roja en dia ennuvolat!

Fa calor. Fa temps que no plou i la humitat és alta. Un dia "xalocós" que en diuen per aquí. D'aquells que quan te n'adones, sense fer gaire moviment corporal, et fa regalimar una gota de suor pel clatell.

Idò en el baté de sol vaig contemplar una imatge que creia perduda. De fet restava en el record però ni me n'adonava.

En el solar -bé no sé si és solar o finca rústica- que hi ha entre el torrent i la piscina municipal, entre el camí de Calicant i la casa del jutge, en aquests solar deia, hi havia nins que, jugaven a tirar pedres!!

S'adonaren de la returada del cotxe i em miraren, alguns amb el braç alt i pedra a la mà.

Transitaven entre els terrossos del terreny que havia sofert la tradicional llaurada d'estiu. Devers vint metres lluny de la paret partionera del torrent. I sobre aquesta una botella de vidre que, segurament, havien agafat d'aquell contenidor proper que sempre en va ple, de botelles buides.

Una vegada acceptada la sorpresa em vaig fixar en els detalls. Tots eren morenets i de cabells curts. En vaig conèixer dos, dies abans havien jugat a "amarrar i encalçar" el cotxe després d'un estop. (Els vaig veure i per això, en comptes de pitjar l'accelerador, vaig obrir la porta i els vaig trobar agotzonats rere el cotxe. A la pregunta -què feis aquí?, em van respondre amb un desafiant -Res, i què? mentre se n'anaven corrent).

Eren ells dos més altres tres, un dels quals feia de controlador de botelles rompudes o de recollidor de pedres, no ho sé, però era a l'interior del torrent mentre els altres, entre

els terrossos es preparaven per tirar el mac. Ara que hi pens, el que hi havia en el llit del torrent devia ser el nou, el menys apreciat, o el més flexible, o... perquè a més de no participar, tampoc no podia contemplar les jugades dels altres. I, per afegitó, estava exposat a rebre alguna pedrada perduda. Em sembla que "els tiradors" no eren massa conscients de la imposició o capacitat de sacrifici (?) del "recollidor".

Bé la qüestió és que jugaven a tirar pedres! Una activitat ben preturística, inherent en aquells infants que s'han d'espavilar sols per trobar entreteniments i entrenaments per a la vida.

Reproduïen uns jocs que, segurament, en el seu Magreb originari són encara ben vius, però que aquí, fa molts d'anys que són enterrats i substituïts per la televisió, les activitats extraescolars o els jocs de casa.

La imatge em va portar a aquells jocs que fèiem nosaltres per devers sa cova de ses Genetes i Son Tàrrec a finals dels cinquanta i principis dels seixanta del segle passat (ui, que sembla de lluny dit així!). Ben mirat els nostres jocs de "tirar pedres" encara eren més bèsties perquè tirar pedres a una botella tan sols era un entrenament per fer punteria. El que realment ens interessava era ferir a qualsevol de la "pandilla dels contraris", i si se li podia fer un bon braverol, millor.

La cultura del nacional-catolicisme imperant ens havia ben instruït: hi havia bons i dolents i els dolents eren, sempre, els altres. Vist amb la perspectiva dels temps i de les lectures resulten ben transcendents aquesta teringa de missatges que hem anat interioritzant: bons, dolents, ferir, dominar...

Ben mirat també hi havia valors positius -sempre n'hi ha-, com el de la disciplina, l'esforç... i la capacitat de jugar sense juguetes!

Ara mateix sense una forta i motivadora ambientació, davant la proposta de "jugar a tirar pedres", segurament la majoria de nins t'enviarien a filar estopa. O encara pitjor, es girarien i se n'anirien sense dir res.

Sigui per la raó que sigui, jugar a tirar pedres, és encara un joc viu en el Sant Llorenç de l'any 2012. Idò!

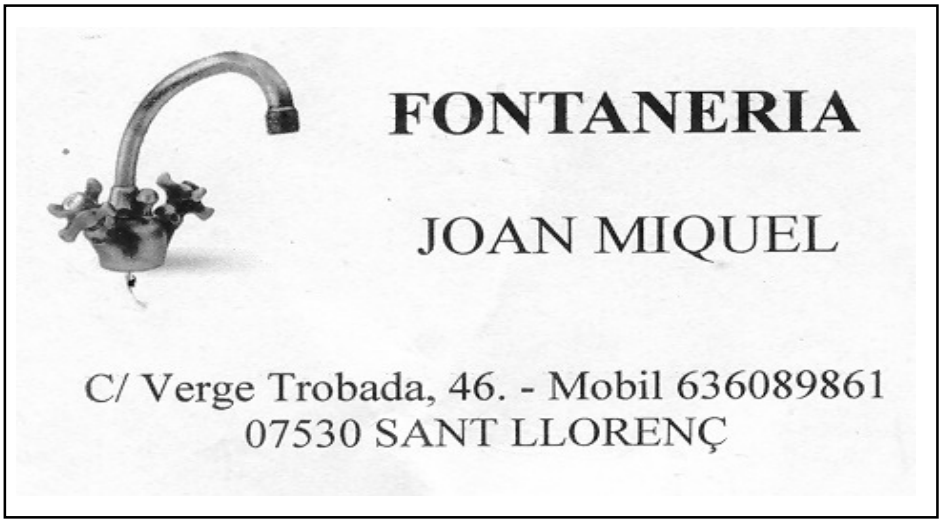

Concert de Santa Cecília 2012

Un any més, la Banda de Música llorencina ha celebrat el dia de la seva patrona, santa Cecília, amb un concert que cal qualificar d'extraordinari, amb l'església quasi plena de seguidors entusiasmats no tan sols pel repertori, que era prou interessant, sinó també per l'execució de les peces interpretades, algunes conegudes com "Ghost", de la coneguda pel·lícula del mateix títol i d'altres com "Eó", que ja havíem tingut l'oportunitat de poder escoltar-la.

El concert es va iniciar amb "Pilars of the Earth" ("Els pilars de la Terra") -coneguda trilogia literària de l'escriptor gal·lès Ken Follet-, amb una partitura del compositor nord-americà Frank Erickso. Va seguir amb l'esmentada "Ghost", d'Alex North, compositor nord-americà nascut el 1910 i mort el 1991, autor de nombroses partitures per cinema, destacant entre moltes d'altres "Un tramvia anomenat desig", "La mort d'un viatjant", "Viva Zapata", "Les sandàlies del pescador", "Cleopatra" o "Vides rebels". Ambdues peces extraordinàries. Acte seguit van interpretar "Condacum", del belga Jan Van der Roost, peça d'una musicalitat extraordinària i magníficament interpretada per la jove banda llorencina. Per finalitzar la primera part, ho feren amb una sèrie de peces curtes del compositor holandès Jacob de Haan, nascut el 1959 i autor de nombroses peces per a bandes de música; en concret es va interpretar "The Universal Band Collection" ("Col·lecció universal de peces per a bandes"), composta per cinc parts: "Western Girl" ("L'al·lota de l'oest"), "Just a Ballad" ("Només una balada"), "Play the game", ("Juga el joc"), "San Diego" i "Final dance" ("El darrer ball"); de les cinc parts jo destacaria "Just a Ballad".

Acabada la primera part i després que la Presidenta es dirigís a l'auditori per a agrair la seva assistència i presentar dues noves components, Alícia Oliver i Catalina Dalmau, va començar la segona part, dedicada totalment a autors mallorquins. La primera peça interpretada és d'Antoni Genovard, nascut a Artà, si bé fa molts d'anys que viu a Sant Llorenç i se'l pot considerar llorencí d'adopció; la peça, "Ocells de mar", era i és una revisió de la mateixa ja estrenada als anys noranta; va sorprendre molt gratament als assistents la musicalitat i la majestuositat de la composició que en alguns moment arribà a un clímax simfònic extraordinari i la nostra banda la va interpretar magníficament. Desconec si té moltes obres com aquesta però si és així caldria organitzar un concert només amb obres seves. A continuació, es va interpretar "Illes de foc", del compositor palmesà Emili Vivas, que també va delitar als assistents, tant per la música com per la interpretació que els nostres músics en feren; la peça està dividida en varis moviments, on en cada nota un pot imaginar com són aquestes "Illes de foc"dins el pensament de l'autor; magnífica peça que no basta escoltar-la una sola vegada. Finalment, interpretaren la ja coneguda "Eó", del porrerenc Joan Martorell; com sempre, els nostres músics feren una interpretació fantàstica, sense por i amb mestria. Una vegada haver finalitzat el programa, tots els assistents romperen de dret a aplaudir llargament la banda pel magnífic concert que ens van oferir i el públic va poder gaudir d'un bis, repetint "Just a Ballad", ("Només una balada"). I ara cal esperar amb impaciència el proper concert, que la Presidenta va anunciar, si no hi cap inconvenient, per la festa de Sant Antoni. No cal faltar-hi.

Ignasi Umbert

Nota de premsa

Plataforma pel tren de Llevant

Quina vergonya! Un any després, el Govern ni té respostes ni sap el que ha de fer.

Dia 31 de juliol de 2011 el Govern Balear anuncià la suspensió de les obres del tren de Llevant (Manacor-Artà). Llavors ho qualificàrem com "un error majúscul ja que renunciar a aquesta infraestructura (i la seva extensió fins a Cala Rajada) quan hi ha signat un conveni de finançament és una decisió errònia, poc meditada, revengista i que augmenta el desequilibri territorial de Mallorca"

Dia 31 d'octubre de 2011 el Govern Balear comunicà a les empreses constructores la paralització de les obres pel termini d'un any.

Al llarg d'aquest darrer any s'han fet reunions entre el Govern Balear i els batles de la comarca, entre els batles de la comarca i el Ministeri de Foment, entre el Govern Balear el Ministeri de Foment en el que s'anomena la comissió de seguiment del Conveni ferroviari. Hi ha hagut desafortunades declaracions del conseller Company en què deia que tenien 5 o 6 projectes damunt la taula per fer en aquest traçat. D'altres declaracions desacreditant la feina feta, la inutilitat de la infraestructura i sobretot una contínua cerimònia de la confusió amb dades falses sobre el cost del tren. I encara pitjor, una política activa i manifesta per a la desincentivació, amb fets (neteja, avaries, manca de puntualitat, manca de vagons, etc), l'ús del tren. Tota aquesta política culmina fa dues setmanes amb la denúncia dels sindicats que el 40% dels usuaris no paga el bitllet. Són tan curts que no tenen altra sistema per a baixar les xifres dels usuaris del tren que obrir la porta i no contar-los.

Des de la Plataforma pel Tren de Llevant lamentam que aquesta infraestructura hagi quedat paralitzada, quan ja se n'ha executat més del 50%, sense tenir cap objectiu clar, i que estigui sotmesa a un progressiu deteriorament que no fa més que tudar el que s'havia fet i que s'hagi de tornar a pagar per refer-ho.

Lamentam que el Govern Balear renunciï a una infraestructura finançada des del Ministeri de Foment. Que el 2012, el Ministeri de Foment destini a les Illes Balears 7 dels 6.043 milions destinats al transport ferroviari a tot l'estat espanyol (PEIT), i el que és més greu, que el Govern Balear no sàpiga què fer al respecte, demostrant un autisme patològic amb la més gran i imaginable incompetència política. Quina vergonya!

Lamentam, encara més, que el Partit Popular dels diferents municipis de la comarca, que s'ha posat la camiseta reivindicativa del tren i s'han sumat sempre a les nostres reivindicacions, faci ara anques enrere, mostrant una absoluta manca d'independència i de criteri, i una total submissió, anant sempre al dictat dels seus caps de Palma.

No reivindicam la posada en marxa d'una infraestructura, tal com férem l'any passat, entenem que hi ha prioritats, però seguim demanant:

1. Que s'exigeixi el compliment del Conveni ferroviari de la línia Manacor-Artà-Cala Rajada.
2. Que es renegociï amb el Ministeri de Foment l'addenda anual de les aportacions.
3. Que es faci un calendari real per a la finalització de la línia fins Artà i la continuació fins a Cala Rajada.

Mentre, com fa 14 anys, seguim pensant que el tren NO és cap caprici:

* El ferrocarril és el transport públic per excel·lència. Cap altre mitjà de transport és igualment sostenible, ni ambientalment, ni socialment, ni econòmicament, diguin el que diguin els que escriuen o parlen al dictat dels que comanden.
* El transport en vehicle privat és una de les principals fonts d'emissió de diòxid de carboni, responsable del canvi climàtic. Aquí no tenim altra opció de transport. Al Llevant de Mallorca no es pot viure sense cotxe.
* Un tren no fragmenta el territori, el tren no fa diferències: gent de qualsevol edat, classe social o condició física, amb alguna discapacitat, un fadrí o una família nombrosa... tots poden anar en tren.
* El tren ens fa més sociables: dins el tren es pot participar d'una conversa, admirar el paisatge, parlar amb el veïnat, dormir o llegir.
* Arribar a la feina després d'un embús i la mateixa història de sempre per trobar aparcament no ens ajuda a començar bé la jornada. I no hi podem arribar d'altra manera.
* El tren és un transport segur. La mortalitat a les carreteres assoleix cada any unes xifres que escarrufen. I per molt que les desdoblem o "autopistem", mai no seran tan segures com un tren.
* Als pobles que estan comunicats per tren, es crea més activitat econòmica.

Necessitau més motius per a justificar la demanda d'un tren?

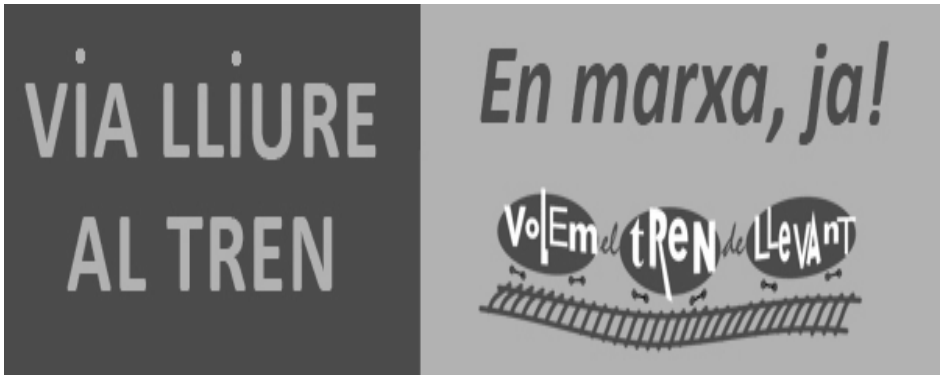

Això no pot quedar així

CARTA OBERTA
AL PRESIDENT DE LA CAIB

Sr. Bauzá, això no pot quedar així

La plataforma pel tren de Llevant denuncia l'estat d'abandó de les obres del tren de Llevant. Iniciades les obres, feina feta en més del 50% i licitada un 20% més, el Govern Balear que vostè presideix ha començat a liquidar els contractes amb les empreses adjudicatàries.

Any i mig sense fer res, les obres estan en un estat deplorable. S'han negat, hi ha barreres tomades, és un femer! Sr. Bauzá, això no pot quedar així.

Els principals beneficiaris per aquestes obres som els més perjudicats.

Denunciam que, des del vostre govern, no hi ha cap voluntat d'acabar les obres. No hi ha cap voluntat d'establir una renovació del conveni ferroviari amb el Ministeri de Foment per tal de concretar un nou calendari d'obres. En una paraula, no hi ha cap voluntat de fer-hi feina.

Mentrestant, el Govern Balear que vós presidiu segueix invertint en el megalòman projecte de l'inviable Palau de Congressos, en el segon cinturó i en la reconversió de la platja de Palma. Teniu doblers per al que voleu. I a Madrid també: "El 2013 el ferrocarril és el sector amb més recursos i més inversions. El 47% del Ministeri de Foment, 4.705 M•.

El nou *Plan de Infraestructuras, Transportes y Vivienda (PITVI) 2012-2024* d'un total de 136.627 milions destinarà el 39% (la major partida), és a dir, 52. 733 milions a inversions ferroviàries a la península. I cap euro per a les Illes? Cap? És just? Lògic? Comprensible?

Si sou capaç d'aconseguir la inversió de més de 300 milions d'euros en carreteres pel Ministeri de Foment en compliment del Conveni de carreteres, no podeu fer res pel tren? No som ciutadans d'aquesta comunitat? Les obres estan a mig fer, això no pot quedar així.

Sr. President, si heu d'anar a Madrid a demanar el que ens correspon, anau-hi. Nosaltres també hi anirem, ens tendreu devora. Si alguna cosa s'ha fet malament i hi ha responsabilitats penals anau als jutjats, nosaltres ens presentarem com a acusació particular. Tendreu el nostre suport. Però no ens deixeu de banda, no ens faceu ciutadans de tercera, no ens menyspreeu, no vos rigueu de nosaltres. Nosaltres ho podem entendre tot. Fa 14 anys que hi anam darrere. No serà ara que tirarem la tovallola o defallirem. Sabem esperar, però també sabem qui són i on són els barruts. Les obres estan a mig fer, això no pot quedar així.

Vos demanam, una vegada més, diligència. Sou el representant de tots els mallorquins i a tots heu de servir. En cas contrari, cap a ca vostra. El vostre partit polític, al programa electoral, NO feia cap referència a aturar el tren, a no acabar-lo o a reconvertir-lo. Tot i això, gent amb interessos creats per no veure el tren en marxa, deia (abans de les eleccions) que si guanyàveu aturaríeu el tren.

Sr. Bauzà: Prou! Les obres estan a mig fer, això no pot quedar així. Vos demanam que parleu clar. Que digueu què voleu fer. Que manifesteu per què una infraestructura qualificada al pla de mobilitat de 2006, aprovada per unanimitat pel Govern Balear (que en aquell moment també es trobava en mans del vostre partit) i qualificada com a necessària i urgent, el darrer any s'ha convertit en el dimoni i motiu de rebuig del vostre Govern.

Vos adjuntam un seguit de fotografies que farien empegueir qualsevol persona responsable amb dos dits de seny. Les obres estan a mig fer, això no pot quedar així.

Vos demanam que vos reuniu amb la resta de forces polítiques i consensueu i planifiqueu el futur del tren de Llevant. Les obres estan a mig fer, això no pot quedar així. No creis que ja ens toca? De debò pensau que això pot quedar així?

Plataforma pel tren de Llevant

València: la Mallorca que vol el PP

Venim de gira de València. La situació sociolingüística del valencià és desastrosa. A la barriada de l'hotel no l'he sentit parlar a ningú al carrer. Urbanísticament la zona sembla un aeroport. Allò que quan estudiava Geografia a la facultat, el professor Picornell en deia "No Llocs" perquè d'impersonals poden trobar-se a qualsevol espai del món. És un dels fruits de l'especulació i de la devastació territorial de la follia més follia que hem viscut. Als bars on treballa gent humil, immigrants de diferents llocs del món, ni l'entenen al valencià, res ni "Bon dia". Una altra perla de la no integració dels nouvinguts. Al centre, a vints minuts caminant la cosa millora, però és magra. La vida valenciana resta atrapada a casa, a les xerrades entre pares i padrins; als fills ja els parlen castellà. Com es pot perdre aquest preuat patrimoni? El món de l'espectacle no se n'escapa. Mir la cartellera d'alguns diaris. Dels dotze teatres que trobam a València, només tres programaran en valencià. Per més inri de llibertat informativa aquí es priva de veure una televisió com TV3, però *El mundo* obvià de la seva programació la nostra obra: *La història robada*, (la vida d'un batlle republicà assassinat pel feixisme) i dóna la programació de les futures setmanes.

A València amaguen la veritat. Fa vint anys que hi mana un PP desastrós, que fa empegueir. Un vint per cent dels seus diputats estan imputats en casos de corrupció. Si fossin un partit polític representarien la tercera força política. Com han arribat al poder? Doncs per una banda perquè els ho han regalat els socialdemòcrates, per l'altre la mentida financera dels últims anys que feia creure als pobres que podien viure com a rics (Ara molts ja saben que no podran pagar la hipoteca), i de l'altre perquè Madrid ha sabut airejar molt bé l'anticatalanisme. D'això en viu el PP; ERC els ho ha posat tan fàcil com en Josep Guià proclamant que València és Catalunya. La realitat és ben diferent. A València un valencianoparlant és ciutadà de segona categoria: el valencià no és requisit a l'administració i a l'ensenyament la línia en valencià no té prou suport de l'administració deixant fora d'aquesta línia a més de 100.000 xiquets. On és la llibertat d'escollir l'aprenentatge de la llengua? De la llengua pròpia! Del que hauria de ser natural en un estat de dret on la llengua pròpia en fos l'eina normal de comunicació. Un món de mentides això és el que hi ha. Un món de mala consciència. Que millor que acaba amb una llengua per a no pensar-hi més i poder descansar a la fi. Això és el que estan fent a València. Però això sí: espectacles de fórmula 1, Terra Mítica, Calatrava... Pa i circ al poble. Davant d'ell, els polítics de la dreta s'expressen en castellà menyspreant la cultura pròpia, però vessen la llagrimeta davant del, segons ells, colonialisme català que els pretén robar Ausias March i Joanot Martorell, (fins i tot la geperudeta se'n portarien), i s'emocionen davant la senyera coronada mentre canten honors i glòria a Espanya. Llàgrimes de cocodril. Amunt la Cam i el Banco de Valencia!!! I xuts i potades a Mestalla, que no en faltin. Però els Raimon, els Ovidi... pur oblit, pur odi.

Amb *La història robada*, l'any passat actuàrem a Alacant. En dos dies de conviure al campus universitari de Sant Vicent, no vàrem sentir parlar valencià a cap estudiant. Les coses han empitjorat molt des de que férem les primeres actuacions aquelles terres i establírem els primers contactes ara fa més de vint anys. L'anticatalanisme no ha servit per preservar el valencianisme. Ans el contrari. Políticament han preferit fer el país de la taronja i les falles. Per cert que al mateix diari *Las provincias* llegeisc que els supermercats valencians comercialitzen majoritàriament taronja sud-africana. El què faltava! Sense llengua, sense cultura i sense taronges. L'ave els ha convertit en la platja de Madrid, i a Castelló tenen un aeroport fantasma on hi volen papallones. Ja se'n conformen. Tot plegat una bona falla.

Avui llegesc que el conseller Bosch es vol emmirallar en el sistema educatiu valencià, de fet el país valencià és el mirall del PP per a Mallorca. Què no? Igual que allà despersonalitzar-la i decantar-la de la realitat lingüística i cultural catalana és una prioritat. L'altre prioritat és la de procurar l'hegemonia del castellà. La disfressa és la llibertat, en realitat la ignorància, i atià el foc de la immigració descontrolada, desprotegida, despersonalitzada, majoritària a Mallorca que no se sent el català com a llengua pròpia. No, no estan al mateix nivell el català que el castellà. És com fer jugar l'equip d'alevins amb el primer equip, jugaran 11 contra 11 i amb un bon àrbitre segurament, però quin serà el resultat? A qui es vol enganyar? Quantes televisions es poden veure amb una llengua o amb l'altre? Quans mitjans de comunicació, quantes eines posa l'estat per a la no discriminació de la llengua pròpia? Quantes normatives hi ha que protegeixen el castellà? Quantes persones bilingües actives català-castellà coneixeu de cultura castellana? Poquíssimes! Quantes persones bilingües coneixeu de cultura catalana? Totes! Però no els hi basta. Vaja puta anomalia això de les llengües regionals per a la hidalguía espanyola, tan prestigiosa a Europa, com en De Guindos i en Rajoy sortint d'un pastís, vestits de teletubies, repartint optimisme econòmic.

La mort de la llengua es deu a una clara estratègia política: promoure l'ús o no es fa per llei; com atorgar-li mitjans o no, de prestigi per a la població; fent-la sentir seva o no, als nouvinguts, i fent estimar o no un patrimoni de valor incalculable als seus parlants. I no hi valen demagògies, insensateses i altres perles que sentim dia sí i dia també en la direcció d'anar contra la nostra llengua per fer hegemònica la llengua espanyola.

Però a l'Ajuntament de Sant Llorenç ha nascut un àngel. La regidora Catalina Ferrer, que fa dos anys promocionava les seves camisetes per Catalunya Ràdio, fa que quan la majoria de progrés de la Sala intenta fer alguna iniciativa en favor de la llengua davant l'aguiat lingüístic den Bauçà, ai no, Bauzá volia dir, la nina surti del plenari, amb uns ullets pobrissons, al·legant que està en contra de fer política de la llengua posant dins el mateix sac els qui pretenen posar eines per a la seva defensa i els qui desitgen relegar-la a un ús minoritari. Oh llagrimeta, quina pena la regidoreta! De fet na Cata pot fer lliurement tots els ridículs de l'auca al plenari, com si vol fer l'ullastre esbrancat parlant de les jardineres del Pou Vell; però pretendre levitar pels cels de la pau lingüística, davant l'etnocidi, promogut pel PP, que ens durà a la valencianització de Mallorca, en un anar de Nadal a Sant Esteva, situa la regidora en una absoluta manca de credibilitat.

Joan Gomila

Una cova sense estrella, ni ase ni bou

Ignasi Umbert

El Papa Benet XVI acaba de presentar el seu darrer llibre de la trilogia sobre la infància de Jesús. La cosa no tindria massa importància si no fos el Papa el qui escriu sobre aquest tema, perquè llibres sobre la infància de Jesús n'hi ha a balquena, com també hi ha moltes pel·lícules que posen imatge a aquest esdeveniment tan important per als cristians, i en els darrers anys també pels comerciants, així com també els milers de pintures dedicades a la Nativitat. Per tant, sorprèn que ara el Papa descobreixi algunes coses que fins ara havien estat una veritat indiscutible i així ho havia sentit predicar des de la meva infantesa.

La tradició de fer betlems no apareix fins el segle XIII, més de mil anys després del naixement de Jesús, en concret el 1230 a Greccio, província del Lazio (Itàlia), i segons diuen va ésser idea de sant Francesc d'Assís, autor del primer betlem del qual es té notícia i ho va fer com una representació imaginària del que suposadament havia ocorregut 1.200 i pico d'anys abans a Betlem.

L'evangelista Mateu és l'encarregat de contar-nos un poc com va ésser aquell nai-xement miraculós, i tant és així que el propi sant Josep dubta de valent si trencar el compromís subscrit amb el pares de Maria un any abans. Perquè aquest era el costum per aquelles terres d'Orient: el fet d'anun-ciar el compromís matrimonial, formalment equivalia a estar casats però havien d'estar un any sense viure junts i a cases separades i sense cap tipus de relació marital. I per altra banda, s'ha que tenir en compte que, segons les imatges que els pintors ens han transmès, sant Josep ja era un home d'edat ben avançada i Maria era una donzella de 15 o 16 anys, cosa habitual en aquests tipus de casaments en aquells temps; per tant, no és d'estranyar que l'home pensés que Maria li hagués adornat el front i volgués rompre el compromís. La veritat és que és una mica estrany que Maria no li hagués fet saber al seu marit el que li havia dit l'arcàngel Gabriel sobre el miraculós infant que tindria, es veu que hi havia una manca de comunicació. Per cert, com se sap que era l'arcàngel Gabriel i no Rafel o Miquel? Què és que hi havia algú que escoltava darrera la porta per a saber el què li va dir l'esmentat arcàngel? Segons diuen, els àngels i arcàngels no són visibles, no tenen cos físic, són esperits, i se suposa que no hi havia ningú més a l'estança amb Maria per a saber el que li va dir i després contar-ho a tothom (Mateu, Cps 1 i 2; Lluc, Cp 1, vs 29-33).

Però l'evangelista Mateu en cap moment ens parla d'ases o someres ni de bous, si bé és ver que menciona una estrella però segurament ho fa per a donar continuïtat a la narració, com tampoc parla de pastorets que l'anessin a adorar, tenint en compte que Judea té el mateix clima mediterrani que nosaltres i en aquell temps de bous i de vaques no sembla que n'hi hagués massa i les ovelles a l'hivern solen romandre a cobri i no se solen treure a pasturar durant la nit. Per tant, enguany, quan faceu el betlem, ja no és necessari que hi poseu el bouet ni la somereta, ni tampoc l'estrella damunt la cova; ara pareix, en paraules de Benet XVI, que és una supernova, i, per cert, Mateu tampoc n'esmenta cap cova. M'he de suposar que era una boval/païsa normal i corrent, no sé si com les de per aquí o no, perquè tampoc ens diu que tingués cap menjadora, tal com ens ha contat durant cents d'anys la tradició betlemnita.

Però una cosa sí ha quedat clara: Maria va néixer verge, com totes les dones, va tenir un fill i va seguir essent verge, i sant Josep es va convertir en pare putatiu, perquè el pare real va ésser l'Esperit Sant, simbolitzat amb un colom!!!

Per cert, si llegiu Gènesis Cp 30, vs 22-24 també veureu que Déu o l'Esperit Sant ja ho havia practicat a això de fer nodrir les dones sense haver-hi hagut relació sexual.

En fi, a poc a poc es va desmuntant tota una història que havia costat cents d'anys conformar-la; no fa massa, el Papa Joan Pau II ens va fer saber que els llimbs, lloc on anaven els infants morts sense batiar i els justs que havien viscut abans de Crist, no existien, que havia estat una mala interpretació dels teòlegs, com el que havien fet amb les teories sobre el moviment de la terra fetes per Galileu, i ara Benet XVI diu que això de la composició de la cova de Betlem s'ha de retocar, ja no hi ha ni bou ni ase ni estrella i ben prest desapareixeran els reis, uns reis que ningú sap d'on eren reis o d'on venien. I així, després serà el purgatori, després vindrà l'acceptació del divorci del que s'hagi o no consumat el matrimoni i acceptarà que les dones puguin ésser sacerdots o sacerdotesses; a poc a poc s'aniran desmuntant tota una sèrie de mites creats per a mantenir una religió que fos atractiva, i això tan sol es podia fer mitjançant la por, infern, purgatori, etc. i/o amb promeses de paradisos imaginaris que ningú ha vist mai, creant històries tan infantils i a vegades tan inverosímils que a una persona que ho vulgui raonar li és impossible trobar respostes, i davant això, dogma de fe, o el pitjor: anatema, condemnació eterna. Tu tries.

Els miradors de s'Arxiduc

"(...) en días tormentosos cuando una tras otra las olas van rompiendo en los acantilados y se precipitan en cascadas de espuma. Oscuras y profundamente gime el "bufador" en el hueco de la Foradada cuando le embisten las olas cual si de cañonazos se tratara, y muy cerca de nosotros, en las alturas, escuchamos el poderoso aleteo de los buitres en la montaña".
Descripció de sa Foradada
Arxiduc Lluís Salvador

Després d'un vespre molt mogut, meteorològicament parlant, arriba el dia de l'excursió als "Miradors de l'Arxiduc". Com ja és habitual, ens trobam a les vuit a la parada de Can Taverner i després de fer una llista amb molta cura de la gent present i dels cotxes que hi ha, partim amb destí a ca madò Pilla, Deià, des d'on comença l'excursió. Malauradament aquest cop l'excursió no és completa, la guia principal, Aina Salas, després d'una lesió al turmell, no ha pogut ser present a la seva sortida, però col·labora amb l'escriptura de la crònica.

Partim des de Ca madò Pilla cap a Deià passant per davant la font de Miramar o Coberta, i, seguidament, ens desviam cap a la dreta i per amunt travessant la possessió de la casa de s'Heura i tot seguit ens trobam amb la cova del Beat Ramon Llull.

La deixam a mà dreta i després d'unes explicacions d'en Felip Forteza, seguim camí per amunt i ben aviat ens trobam amb el mirador dels Ermitans o de s'Ullastre, on la seva vegetació atura la vista. Després travessam l'alzinar dirigint-nos a les Ermites Velles, on les seves runes ens demostren l'antiguitat de l'ofici, seguint les petjades del Beat. Començam a baixar i entre les alzines veim com surt la torre des Puig des Verger, on destaca el seu estil àrab. En haver-la visitada baixam per un tirany on na Maria Mesquida explica el que és un forn de calç, i ja ens trobam amb el mirador dels Tudons i el tan esperat berenar. Al lloc retem un minut de silenci en homenatge a la guia Aina Salas.

Després de berenar, i amb un freter als ossos, tornam agafar cametes cap a ca madò Pilla i ens desviam escales per avall cap al mirador des Pi o del Niu del Corb, el mirador més aeri de tota la caminada, des d'on s'hi veu l'Estaca. Seguint el tirany ens trobam amb unes balmes, que consten d'uns pedrissos on s'hi troba la font de s'Ermitaret. Entrant en mig de l'alzinar ens saluda el berenador del Beat Ramon Llull, el qual amaga la capella del Beat darrera seu.

Tornam unes passes enrere i desviantnos cap a l'esquerra, veim la cova dels Serafins i una mica més amunt el mirador dels Pontets, que està caracteritzat per posseir 21 pontets que combinen amb les marjades. Tot seguit, seguim camí per amunt i passant per dins la gran balma de les coves de Po-

nent observam un relleu de Ramon Llull, i així, arribam al mirador del Guix, des d'on ja contemplam el següent mirador, molt individual, el mirador de la Ferradura, d'on es contemplen unes magnifiques vistes de Sa Foradada.

Agafam tirany per avall i, tot travessant un torrentet, l'alzinar ens porta al mirador de les Quatre Puntes, còpia d'una torre manacorina. Ben aviat, seguint el camí, ja podem veure el mirador del Figueral. I de cap a cap, baixam cap al poblet mariner de s'Estaca, on aprofitam el seu encant per dinar i fer un alè.

A partir d'aquí ja partim per amunt, on uns metres més a dalt ens espera el mirador de s'Erassa, el més gros de tots els que hem visitat, li pegam una ullada i seguim per amunt pel camí de sa barrera de sa Marina. Amunt amunt, arribam al mirador Nou o Blanc, que als seus peus amaga la cova de s'Ermità, i darrer lloc que visitam. Acabam la pujada i arribam carretera endavant, de nou a ca madò Pilla, on es conclou la sortida.

En conclusió, magnifica excursió "dominguera", amb unes vistes espectaculars i uns grans ajudants. Moltes gràcies a tots.

Aina Salas i Mª Eugènia Jaume

L'Institut Ramon Llull

Josep Cortès

A la ja llarga llista de mesures contra la nostra llengua i la nostra cultura que ha pres el govern de José Ramón Bauzá -amb el seu ideòleg, l'inefable Carlos Delgado que l'assessora (o mana) a cau d'orella quan no caça cérvols-, s'hi ha afegit ara l'abandó de l'Institut Ramon Llull, que s'encarrega de promocionar la llengua i cultura catalanes arreu del món.

Vegem el que ja du fet en relació al català d'ençà que governa: Ha implantat la lliure elecció de llengua a les escoles, acabant amb la immersió lingüística, que donava preferència al català; en aquest sentit ja du gastats infructuosament més de 18.000 euros en cartes per intentar convèncer els pares de què sol·licitin l'ensenyament en castellà i, a més, pretén prohibir dins les aules les manifestacions dels mestres en favor de la llengua catalana. Ha aprovat la Llei de la Funció Pública, que ja no obliga els funcionaris a sebre català, sinó que només ho converteix en un mèrit. Ha tancat les emissores de ràdio i televisió que només emetien en català: Televisió de Mallorca i Ona Mallorca. Ha suprimit les ajudes a les empreses i associacions que editaven llibres o revistes en la nostra llengua i també ha elimitat les subvencions a entitats emblemàtiques com l'Obra Cultural Balear o els Blavets de Lluc. Ha tancat l'Espai Mallorca, a Barcelona, que projectava les nostres tradicions, edicions de llibres, gastronomia, festes, etc. al Principat… Podríem seguir, però ja se n'ha parlat moltes vegades i no cal insistir-hi més.

La darrera decisió ha estat sortir de l'Institut Ramon Llull, una decisió que defineix perfectament la seva postura i que és deguda, segons va declarar Bauzá, al seu desacord amb el caire independentista que va prenint el Govern de la Generalitat, opinió que fou corroborada posteriorment pel conseller de Cultura Rafael Bosch. Així, idò,el Govern Balear deixarà d'aportar fons a l'Institut -en realitat l'aportació només era del 7% del total- i s'allunyarà per segona vegada -la primera en temps de Jaume Matas- de la institució que porta el nom del mallorquí més universal que hi ha hagut mai: Ramon Llull.

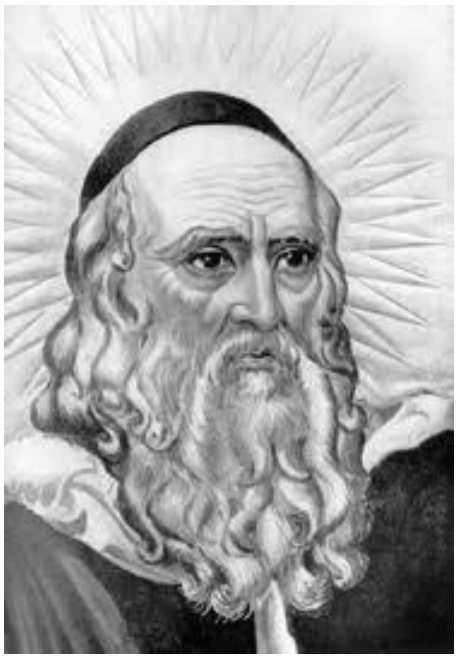

Ramon Llull va esser un dels *creadors* del català literari, ja que fou dels primers que va escriure en la nostra llengua obres de caràcter filosòfic, místic i teològic. El llorencí Salvador Galmés va prendre com a tasca la transcripció de les seves obres i hi va dedicar gairebé tota la vida, per això probablement ni l'un ni l'altre deuen esser gaire admirats pels nostres dirigents polítics, que han declarat la guerra a tot el que no sigui el pensament únic d'una Espanya estantissa i uniformitzadora que renega dels seus propis fills.

El Círculo Balear, els gonellistes, els qui odien el català i, en general, tots aquells que es renten les mans cada vegada que el Govern Balear ataca la nostra llengua poden estar ben contents. La resta, no ho dubtin, continuarem la lluita i me'n fot si m'acusen de pegar massa vegades sobre el mateix clau.

Donam vida al nostre futur

Les muntanyes del coll d'Artà tornaran a ser les que eren gràcies als alumnes de l'escola Mestre Guillem Galmés

El dia 21 de novembre, de bon matí, els alumnes vam iniciar una sortida en direcció al coll d'Artà. Tots teníem clar el nostre objectiu, que era reforestar una zona que havia estat cremada l'estiu abans.

Ens posàrem el casc i agafàrem les bicicletes disposats a posar-nos en marxa per arribar al nostre destí. Després d'un camí de pujades i d'algunes baixades, vam arribar al coll d'Artà. Quan vàrem ser allà dalt vàrem poder apreciar un paisatge fantasmagòric i desolador. Estava desert!! No hi havia vida, només algunes restes d'escombraries, terra i pedres. Allà ens esperaven uns monitors de l'empresa "IBANAT"... ells ens van explicar la gran importància de replantar i de tenir cura del nostre entorn.

Després de la xerrada ens van oferir un meravellós berenar de pizza, una peça de fruita i una botella d'aigua, que ens va ajudar a recuperar forces per poder dur a terme un treball excel·lent.

Amb moltes ganes i il·lusió vam començar a plantar els arbres: pins, alzines i ullastres. El procediment que vam seguir per plantar-los va ser el següent:

-Primerament, vàrem fer un clot amb l'ajuda d'una aixada.

-Després, vàrem agafar l'arbre i el ficàrem al centre del clot, tapant les seves arrels amb terra.

-Un cop tapades les arrels i pitjada la terra, vàrem col·locar una protecció de plàstic reciclat en forma de tub, on a l'interior quedaria introduïda la planta.

-Finalment, vàrem posar dues estaques amb l'ajuda d'un martell i llavors les fermàrem al tub protector. Per acabar, vàrem introduir pedres al seu voltant.

Després d'haver sembrat els arbres, ens n'anàrem tots cansats, però, al mateix temps, contents. Agafàrem les bicicletes i posant-nos el casc, vàrem començar a pedalejar per arribar a l'escola. Quina rapidesa! (vam pensar tots en arribar a l'escola), ja que la tornada tot era baixada. Un cop allà ens vàren regalar uns pins per poder-los sembrar i cuidar-los.

En definitiva, el nostre objectiu es va complir. Gràcies al nostre esforç vàrem tornar a donar vida al coll d'Artà, la visió fantasmagòrica va desaparèixer i es va transformar en una visió agradable i satisfactòria. Cal tenir cura del medi ambient: un arbre, una nova vida.

Text: **Àngela Brunet, Lara Caldentey, Marina Carbone, Ricard Mesquida**
Fotografia: **Bernat Rosselló**

Flor de Card

Recordau que la del desembre serà la darrera "Flor de Card" que es publicarà. Si hi voleu enviar algun article, ara és l'hora.

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

Una mente feliz, d'Elaine Fox

Noves tècniques per a redissenyar el nostre cervell. De la por a la floració

Tot el que ens fa ser nosaltres és associat a una sèrie de patrons i de connexions de xarxes neuronals. Si aconseguim canviar aquestes xarxes, nosaltres també podem canviar.

Teràpia de l'exposició: enfrontar-se i suprimir els records que retgiren (mirar aranyes o serps).

Cada vegada que portam a la ment un record aquest es modifica i es diposita com si fos recent.

Podem aprendre a regular les nostres emocions reavaluant la nostra manera d'interpretar les coses.

Concentrar-se en un únic objecte (*respiració, paisatge*) pot blocar el torrent de pensaments i imatges.

La "meditació d'atenció plena" implica que la persona adopti un paper de testimoni distant (*sortir de tu*).

Gran part del neguit i la preocupació no esdevé d'elements externs sinó de la interpretació que en fem.

Per assegurar un canvi permanent és necessari alterar els circuits cerebrals.

Neurociència=Buda: Posar etiquetes als sentiments i tractar-los com objectes d'a-

tenció poden empènyer una sensació de desafecció vers les experiències negatives.

Les persones amb capacitat d'exagerar les emocions tenen un nivell més alt de benestar i felicitat.

El control de la situació és un element crucial pel nostre benestar. (*Es controla quan es participa en les decisions. Investigació del vellets que triaven dia i pellícula*).

Esterbrook. Paradoxa del progrés: Des dels 50 ençà ha augmentat la riquesa però no la felicitat.

Les necessitat bàsiques estan cobertes però no la connexió amb els altres ni el sentit de la vida.

Per florir: forma física, activitat, dieta saludable + sensació de control.

Felicitat: Gran quantitat d'emocions positives (3 a 1 en relació a les negatives) i de diversió + estar plenament compromesos amb la nostra vida + trobar un sentit al nostre món que vagi més enllà de la vida quotidiana.

El que ens fa més feliços es implicar-nos en alguna cosa que tengui sentit per a nosaltres. Tots som capaços d'entregar-nos a una causa i esforçar-nos per tal d'obtenir un objectiu valuós (Referències a Csikszentmihalyi en relació a les "condicions" del procés per arribar a la meta).

Guillem Pont

Pere Morey

Tomàs Martínez

Dia 6 de novembre, a la biblioteca de Sant Llorenç, convidat per l'OCB, Pere Morey Servera impartí la conferència titulada: "Mossèn Alcover, el caçador de paraules i rondalles".

Pere Morey viu el món de les Rondaies Mallorquines des de petit, i des del moment en què pogué llegir, és un entusiasta de l'obra d'en Jordi des Racó i així ho va fer palès al llarg de la conferència.

Qui era mossèn Alcover, quan i on va néixer, quina era la seva família, on estudià, com va iniciar l'aventura del diccionari i com va recollir les rondaies conformaren la primera part de la conferència.

A la segona, relacionà les Rondaies Mallorquines amb els contes clàssics, com els dels Germans Grimm o els recollits per Charles Perrault i les contarelles de diferents països, féu una classificació elaborada per

ell mateix de les Rondaies Mallorquines i llegí i comentà alguns fragments de les més emblemàtiques.

Una conferència divertida i documentada que fou seguida amb atenció pel públic.

Defuncions

* El dia 5 de novembre va morir a l'hospital de Manacor en Pedro Femenias Ordinas, conegut a Sant Llorenç com en *Pedro Ordines*. Era casat i tenia 71 anys. Que el vegem en el cel.

* A resultes d'un desgraciat accident domèstic, el dia 16 de novembre va acabar la seva vida en Jon Llull, conegut com *en Talaia*. Era llorencí i tenia 72 anys. Que el vegem en el cel.

NOTA

Aquest mes hi ha hagut altres defuncions, però el rector no ens n'ha pogut informar perquè s'està recuperant d'una operació.

Jaumet: Se vos saluda. Com veis es final d'una aventura de quaranta-dos anys? Mos enyorarem o ses noves tecnologies mos deixaran espais perquè també puguem collaborar? Una altra: que mos n'hem d'anar acomiadant pegant com quasi sempre o ja se pot deixar anar? Bé, voltros mateixos.

Xesc: Bé, no serà sa darrera, o sí? Ja m'havies assustat. Bé, com diu sa cançó, quan qualque cosa se mor, qualque cosa teva se mor. Això mos llevarà es contacte directe amb una casta de gent i mos posarà indirectament amb una altra, però sa vida segueix.

Julià: Seguint també amb un refrany, diré que tot lo novell és bell. Amb això vull dir que ara érem uns quants amb sa quasi obligació, almanco una vegada en es mes, de cercar sa manera d'omplir un espai. Aquesta nova manera de comunicar va començar amb un grapat de gent jove -i qualcun de no tan jove- i preparada que escriu cada dia, i segons veig es joves de cada dia minven i més d'un d'es majors encara no s'hi ha posat. Veurem meiam què passa.

Ramon: Tu sempre tan optimista. Ara no veus que es joves, com que no visqueren sa nostra transició i veient lo desencantats que hem quedat, passen de política i de polítics? Però jo confiï en sa quantitat de temes que poden aportar tota aquesta gent nova amb ganes de dir qualque cosa. Esper, en contra de sa teva opinió, que de cada dia seran més es compromesos o, com a mínim, ets afeccionats a oferir-nos notícies o opinions.

Tomeu: Jo, com que estic molt ficat amb sa gent jove i amb s'esforç de sa disciplina de s'esport, veig que es joves no se fermen tan fàcilment com mos fermàven noltros, però, en contra de lo que pareix, quan se comprometen, se comprometen segurament tant o més que noltros. Això sí, els costa bastant més. S'estimen més sa llibertat i això els fa parèixer menys compromesos.

Mariano: Basta veure que avui els veus tan enamorats com per parèixer-te impossible sa seva ruptura, i els basta aixecar-se malament un matí i tot se'n va en oris. I això només és per ses ganes de llibertat, de poder fer lo que a un li dóna le gana sempre, però sí, els veig responsables.

Jaumet: Ja veig que teniu ses idees clares de com pot anar això, a pesar de què ningú m'ha parlat de sa diferència entre llegir a una pantalla o de pla damunt una taula. Bé, de moment passem a parlar un poc des nostros, per regla general impresentables. Comences tu, Xesc?

Xesc: Són tan llests que són incapaços d'estalviar si no foten es pobre. Mos exposam, si duren molt, a veure com per anar per sa carretera amb so cotxo haurem de treure un tiquet i passar per caixa.

Julià: Com és que no fan una llei d'una pu... vegada que digui: Per haver robat això vos toca tant de presó i a partir des dia que acabeu es càstic, per lladres, mos haureu de tornar es dobbers. Així bastaria per acabar tot lo començat sense duplicar es cost.

Ramon: A mi, lo que me fa molt de mal no és només que mos robin, lo que me treu des solc és veure com creuen en sa nostra imbecil·litat i en sa seva superintel·ligència. S'altre dia, amb so trui de sa banca, vaig sentir na Cospedal explicant que sa crisi de Bankia era per culpa de s'anterior Govern. Ells, ni tan sols en Rato, tenien res que veure. Després va acusar el PSOE de ser es primer Govern en fer retallades, oblidant-se d'un tal Aznar, que se va carregar es funcionaris. També el va acusar de no ajudar-li en sa reforma anticrisi. Sra. Cospedal, es primer en so demanar ajuda no va ser un tal Zapatero i vostès l'enviàreu a mamar? Mentides, Sra. Cospedal, mentides i més mentides. Així entràreu i així sortireu.

Tomeu: Jo, com a esportista però també com a ciutadà, els demanaria: Com és que no cobrau tot es deute d'es clubs de futbol amb Hisenda? Per què es futbolistes de primera línia a sa resta d'Europa paguen des d'es quaranta-dos per cent a Anglaterra fins an es cinquanta en es Països Nòrdics, passant per Alemanya, Itàlia, Holanda, etc. mentres que aquí, com a Quixots que som, només paguen entre es vint-i-quatre i es vint-i-vuit? Per què no deixau es treballador tranquil i pegau per aquí i per ses grans empreses? Per què?

Xesc: Vos veig molt calents i no mos convé, que podríem tenir una pujada de sang. Val més agafar sa nostra mala sort en broma, per això ara vos contaré ses tres reencarnacions d'un des millors polítics que hem tengut dins sa darrera democràcia, el Sr. Fraga Iribane. Fins el 1966 va ser dictador; després ja va fer sa Llei de Premsa i de Cinema i ell mateix se va anomenar lliberal; i a partir del 77 va resultar ser un gran demòcrata. Això va ser un camaleó!

Julià: Jo també seguiré amb sa broma, perquè no n'hi veig altra. A un discurs d'en Rajoy: Ciutadans, ciutadanes, poble intel·ligent, gràcies an es vostro suport només he perdut cinc punts en intenció de vot, per tant, moltes gràcies. No vos preocupeu, tranquils, jo seguiré incomplint es nostro programa, perquè veig que voltros mos enteneu i vos podem seguir putetjant. I ara cridau amb mi: Visca s'esser pobres! Visca s'esclavitud! Visca s'antiga Espanya, de sa qual no havíem d'haver sortit mai! I tota sa gent: Visca! Visca! I llavors, grupets de gent: Això és un líder, quina cosa més fantàstica, i noltros sense tèmer-mos. Visca es PP! Visca!

Ramon: Jo, ara me resulta que n'he sentides moltes d'aquesta espècie especial, per poder fer un acudit graciós, però se veu que les he agafades tan seriosament que només se m'ocorre: PP: Partit Podrit; PP, Pasta pes Parent. Ho sent molt, però ara no me'n record de més. Ja podeu dir ses dites corresponents i deixar es polítics tranquils.

Xesc: Per què es Balears som incapaços de fer un partit de centre, amb suficients vots com per poder fer renou per devers Madrid? Quan tendrem una democràcia real des poble? Una persona un vot, i no votar partits, sinó líders.

Julià: Jo te'n contaré un que me va fer molta gràcia. Va sortir a s'Ultima Hora i deia així: Això era un pare que castigava s'al·lot per ses seves males notes en es col·legi, i li deia: Bandarra, inútil, vago, no n'has duita ni una, què vols? Que m'assenyalin amb so dit per haver produït un altre Rajoy a Espanya?

Mariano: Un matrimoni estava assegut a una terrassa i en es costat hi seia una dona totalment gata que feia senyes a s'homo. Sa dona li demana: La coneixes? Sí, és sa meva ex-novia i m'han contat que d'ençà que le vaig deixar no ha anat pus clara. Déu meu, diu sa dona, com hi pot haver gent amb tanta forca com per poder celebrar un aconteixament així durant tants d'anys?

Joan Roig

Comentari

Bones i fresques,
Ha arribat l'hivern de cop, però ja estam acostumats a què arribi sense avisar. Supòs que tothom haurà anat a fer llenya per poder menjar llonganissa i botifarrons, ja que ara comença el temps de les matances.
Han arribat també els primers flocs de neu a la serra de Tramuntana i ara que escric m'han comentat via facebook que les fonts Ufanes han rebentat.Com de costum, us pos les dades d'aquest mes de novembre.

Mateu Rigo

Lectura Del Friday 30 November a 15h06

Live : 10.8 °C

Minima : 5.2 °C el Fri 30 Nov à 08h45

Máxima : 22.9 °C el Fri 02 Nov à 13h15

Mitja : 14.9 °C

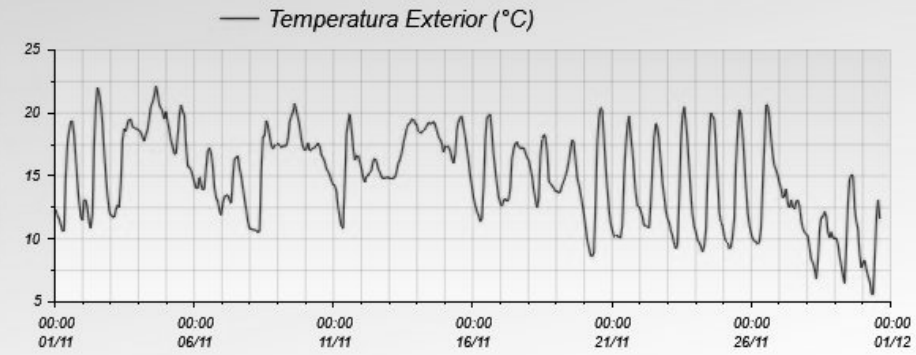

Lectura Del Friday 30 November à 15h05

Live : 1001.3 hPa

Minima : 994.5 hPa el Wed 28 Nov à 15h00

Máxima : 1028.2 hPa el Wed 07 Nov à 10h30

Mitja : 1012.8 hPa

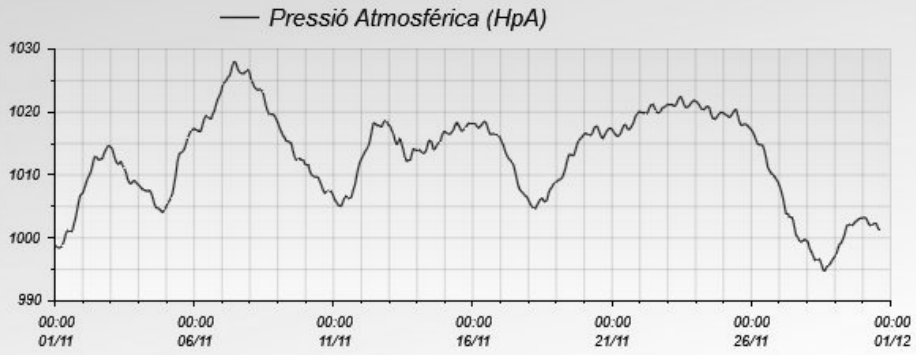

Lectura Del Friday 30 November à 14h51

Live(Intensitat) : 0.0 mm/h

Intensitat Max. : +102.8 mm/h el Sat 17 Nov à 20h45

Total : 70.8 mm

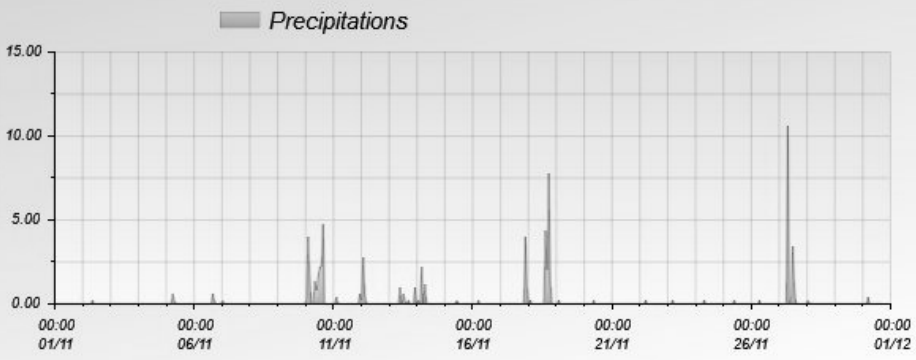

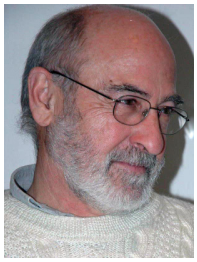

Josep Cortès

El ple extraordinari de dia 29 de novembre també va començar tard, com sol esser habitual, però aquesta vegada no només va esser culpa del batle -que va arribar amb retràs- sinó també de na Manuela, que per mor d'una indisposició fou la darrera que va ocupar el seient; fins i tot els del seu grup estaven una mica preocupats, però per sort no va esser res i la sessió es va poder dur a terme amb normalitat, és a dir: amb retràs, insults, crits i només parlant el batle i na Manuela, llevat d'una petita intervenció de na Catalina Ferrer. Lo normal.

Avui el tema eren els Pressuposts municipals per al 2013, dels quals no feia comptes parlar-ne gaire perquè només llegiren l'infome de batlia i no vaig tenir temps d'apuntar les xifres que donaren, però després m'el passaren per correu-e i ara no em queda més remei que dir-hi qualque cosa.

-T'han fotut bé, idò...

-Sí, no feia comptes perdre-hi tant de temps.

El batle va començar dient que el pressupost era de devers quinze milions i mig d'euros i que, bàsicament, se seguirien els mateixos eixos que enguany: reducció del deute bancari fins 1.155.000 euros, manteniment dels serveis que afecten els ciutadans, sobretot les escoletes i els serveis socials i gairebé nul·la inversió, per tal com no hi ha subvencions per part de les institucions autonòmiques, i el Govern Balear encara ens deu al voltant de dos milions d'euros, que si no els paga podem arribar a tenir problemes de liquiditat. També va comentar que durant el 2012 hem rebut prop de 350.000 euros, a compte de la devolució de l'IVA de l'empresa Bellver SA i va acabar dient que per al 2013 no està previst apujar els imposts i per al 2014 fins i tot es plantegen baixar l'IBI reduint els tipus o els valors cadastrals.

-O sigui, que no hi ha un duro...

-Ni un, i encara devem prop de set milions an es bancs.

Na Manuela, després de considerar que el batle havia fet un informe tècnic, no polític, de queixar-se de què passaven de l'oposició i d'opinar que havien duit una mala gestió econòmica, va centrar la seva crítica en cinc punts. El primer, l'assignació als grups polítics, perquè considerava que ells havien de rebre molt més que els altres perquè tenien més representació. El batle li va contestar que des de feia anys tenien acordat assignar una part per cada grup polític i una altra per cada regidor, per tal que els més petits no quedassin gairebé sense res.

-Se veu que això d'es finançament des partits polítics està damunt fulla, perquè cada dia surt p'es diaris a ses cròniques d'es tribunals...

-Sí. Fa uns mesos només xerraven de València i Madrid, però ara també s'hi ha afegit Palma...

El segon, l'elevat cost de l'auditòrium Sa Màniga, que cada any té unes quebres difícils de suportar. En els pressuposts es rebaixa el sou del director, però na Manuela va dir que havia sentit dir que una dona havia dit que li havien dit a ella dins el forn que li compensarien de qualque manera...

-Aquests serveis sempre són deficitaris, basta mirar es palau de congressos de ciutat... I tanta sort que no arribaren a construir es palau de s'òpera d'en Calatrava dins la mar, que sinó...

En el tercer es queixava de què els de l'oposició no tenen accés a l'empresa municipal Bellver SA, ja que només formen part de la Junta de Govern els mateixos de l'Equip de Govern de l'Ajuntament. El batle li va contestar que l'empresa es va crear amb la intenció de recuperar l'IVA, cosa que s'està complint i que es va prendre l'acord de què els gestors fossin els mateixos que els de la Corporació, cosa que permet la llei.

En el quart també es va queixar de què no rebien informació de la depuradora, tot i que s'hi havien gastat 330.000 euros en deficiències. El batle va argumentar que ja tenia 15 anys i que darrerament s'havia signat un nou contracte de manteniment que probablement els sortiria més barat. Na Manuela no ho veia gens clar i va acabar dient que la depuradora era una m...

-Valga sa redundància!

En el cinquè va amollar tota la seva artilleria en la baixa productivitat de la policia municipal, sobretot en el que feia referència a l'inspector, al qual li han pagat 24.000 euros per feines no reconegudes durant els darrers tres anys. Va concloure dient que "la gente está acojonada".

-I tenia raó, sobretot si se referia a Carlos Delgado, que per lo vist se va retratar amb es collons d'un cérvol damunt es cap i regalimant sang per sa cara... Surt fins i tot a sa wikipèdia.

-Sí. Un espectacle molt edificant per part d'es conseller de Turisme...

-Una pregunta: I d'es Pressuposts de l'any que ve no en va parlar, na Manuela? De lo que fan comptes ingressar i com fan comptes gastar-s'ho?

-Només va parlar de lo que t'he dit.

-I va acabar així?

-Sí, i jo me'n vaig venir amb un capellet de vidre i ets al·lots p'es camí, maquets i maquets i no me'n deixaren bocí!

Presentació d'un llibre sobre Sant Llorenç

Dia 21 de desembre, a les 20.00, a sa Rectoria en Guillem Pont farà la presentació d'un llibre de Josep Cortès sobre el municipi de Sant Llorenç.

En el llibre hi ha els dibuixos de les antigues cases de possessió que surten en el mapa del cardenal Despuig, tots els molins, els edificis singulars de Sant Llorenç i Son Carrió, els pous públics, les fonts, les sínies i una relació de tots els jaciments arqueològics del terme municipal.
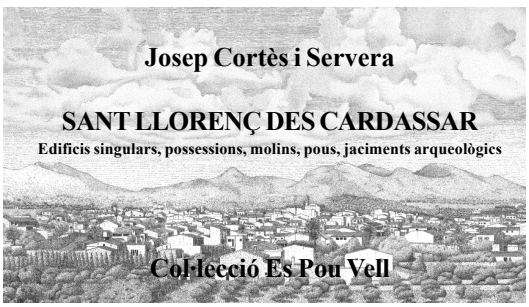
Al costat de cada dibuix hi ha una fitxa on s'esmenta la ubicació de l'edifici, la referència cadastral, la seva descripció i les referències històriques que s'han publicat en els darrers 40 anys. Els jaciments arqueològics també compten amb les planimetries i les coordenades UTM, per tal de facilitar la seva localització.